

Таким чином, було б доречним говорити вже не просто про «фізичний простір», а про «культурний ландшафт» (нім. «Landschaft», вид місцевості, від Land – земля і schaft – суфікс, що виражає взаємозв'язок, взаємозалежність).

Якщо в класичній географії поняття «ландшафту» визначалося через «особливості, образи та структура специфічної географічної території, що включає біологічний склад, фізичне докільля та антропогенні, або соціальні системи» [3], то в даний час це поняття включає – поряд із природними компонентами та результатами природоперетворювальної діяльності людини – також об'єкти матеріальної та духовної культури. А в документах ЮНЕСКО культурний ландшафт розуміється як результат спільної творчості людини та природи. Культурний ландшафт ілюструє процеси еволюції суспільства під впливом умов природного середовища та соціальних, економічних та культурних процесів.

Відмінність між природним (фізичним) і культурним ландшафтом можна уявити у вигляді зіставлення просторових категорій. Так у класичній географії, фізичний ландшафт можна представити у вигляді тривимірної конструкції, що має параметри висоти, довжини, ширини. Культурний ландшафт – чотиривимірний феномен, де крім трьох найважливіших складових – довжини, ширини та висоти, є четверта «невидима» – смислова. Також можна сказати, що ландшафт стає феноменом культури з накопиченням у ньому так званих «неентропійних властивостей» – ознак структурованості, освоєності («одомашнювання»), осмисленості простору. Таким чином, «культурний ландшафт» – не просто прагматично освоєний людиною простір, але переважно ціннісна категорія.

Література:

1. Глазычев, В. Л. Представление о городе и технологии управления средовым развитием. Типология городов.
URL : https://www.glazychev.ru/courses/1998-10-30_predstavlenie_o_gorode.htm
2. Стадник Г. В., Радіонова Л. О. Модель управління малим містом України: виклики сучасності / Інфраструктура ринку. Випуск 28. 2019. URL : http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/6.pdf
3. Пузаченко, Ю. Г. Разнообразие ландшафта и методы его измерения / География и мониторинг биоразнообразия. М. 2002. Разд. 2. С. 145-302.

БАР'ЄРИ НА ШЛЯХУ ДО ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Бардиш Н. С., студентка 4 курсу факультету біотехнології і біотехніки

Ткаченко Т. П., к.е.н., доцент кафедри економіки і підприємництва

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Потреба в цифровізації економіки обумовлена настанням шостого технологічного укладу та активним розвитком ІТ-технологій. Цифровізація

економіки визначена як одна з глобальних цілей сталого розвитку і конкурентоспроможного майбутнього [1].

Розвинуті країни приділяють значну увагу розвитку цифрової економіки. Оцінити стан її розвитку можна за допомогою рейтингових індексів, а саме, Глобальним інноваційним індексом (GII), який аналізує рівень впровадження інновацій в інституціях, освіті, інфраструктурі та бізнесі. У 2020 році Україна частково випередила своїх географічних сусідів. Вищі показники мали лише Угорщина та Польща [2]. За індексом розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (IDI) та індексом прийняття цифровізації (DAI) Україна має найгірші показники серед країн-сусідів [3].

Однією з проблем, що перешкоджають розвитку цифровізації в Україні є дефіцит спеціалістів. Висококваліфіковані кадри відіграють визначальну роль в забезпеченні повноцінного розвитку цифрової економіки. Попит на ІТ-фахівців значно перевищує потенціал внутрішнього ринку. Щороку українські університети випускають 15-17 тис. фахівців цього напрямку. У той же час в країні відкривається близько 40 тис. вакансій для ІТ-фахівців [4]. Крім того, багато українських спеціалістів їде працювати за кордон. Ця ситуація відповідає світовим тенденціям. Так, за даними звіту Всесвітнього економічного форуму, сьогодні у світі не більше 22 000 спеціалістів рівня PhD в сфері ІТ, і тільки в США налічують понад 10 000 відкритих вакансій [5].

За даними дослідження міжнародної консалтингової компанії McKinsey в Європі до 2030 року зросте на 20% робочий час, проведений із використанням інноваційних технологічних навичок. Стосовно базових технологічних компетенцій збільшення очікується на 65%. Відповідно до цього ж дослідження, на подальші 10 років 90% робочих місць потребуватимуть цифрових навичок [6]. Тож у майбутньому очікуваним буде дефіцит кадрів.

Ще однією проблемою в Україні є низький рівень покриття території цифровими інфраструктурами та ефективності їх використання. Широкопasmовий доступ до інтернету покриває лише 60% території України. Згідно з дослідженням Worldwide broadband speed league 2021, Україна посіла 77 місце в рейтингу швидкості інтернету серед 224 країн. У минулому 2020 році ми мали 92 місце. Звичайно, це позитивна тенденція, проте все ще є відставання від сусідніх країн. Середня швидкість інтернету через роутер (доступ по Wi-Fi) в Україні становить 25,26 Мбіт/с. Для порівняння швидкості інтернету в Румунії — 67,4 Мбіт/с, у Словаччині — 54,92 Мбіт/с, в Польщі — 63,84 Мбіт/с, в Угорщині — 104,07 Мбіт/с, в Росії — 35,73 Мбіт/с. Серед сусідніх країн гірший показник є лише в Білорусі — 19,86 Мбіт/с.

В Україні на державному рівні визнається необхідність формування цифрової економіки, проте особливість цифрового розвитку полягає в тому, що індивідуальні користувачі та бізнес значно випереджають державу та промисловість. Український малий і середній бізнес вже використовують інформаційно-комунікаційні технології і здебільшого цифрові методи просування своїх товарів та послуг, тоді як держава і велика промисловість в Україні кардинально відстають.

Згідно зі звітом Всесвітнього економічного форуму за 2019 р., за рівнем розвитку технологій і інновацій Україна серед 100 країн світу посіла 60 позицію. За балансу двох показників – структури виробництва і рушійних сил виробництва – в Україні 70 і 59 місця, відповідно. Тобто Україна віднесена до групи країн, які відстають. Усі сусіди України – Росія, Білорусь, Польща, Румунія, Угорщина є попереду. Інтенсивність використання цифрових технологій (і все, що з ними пов'язано, – автоматизація, роботизація) є вкрай низькою. Однією з причин є низький рівень витрат підприємств на створення нових технологій і продуктів. Так частка підприємств, які співпрацювали з науковими організаціями (консультантами, комерційними лабораторіями, університетами та іншими ВНЗ й науково-дослідними інститутами) становить в Україні лише 8,4%. За даними Державної служби статистики, за результатами 2018 р. інноваційною діяльністю у промисловості займалося лише 16,4% підприємств [7]. Для порівняння частка інноваційно активних підприємств у середньому в ЄС складає 51%. Найвищий рівень у Бельгії – 68%, а найнижчий у Румунії – 10% та Польщі – 22%.

Збільшення фінансування нових розробок та заохочення співпраці підприємств з науковими організаціями суттєво підвищило б цифровізацію промисловості, скорочуючи відставання від сусідніх країн за рівнем розвитку технологій і інновацій.

Отже, на шляху до цифровізації економіки в Україні можна виділити наступні проблеми:

- дефіцит трудових ресурсів;
- погане покриття території цифровими інфраструктурами та низька швидкість інтернету;
- низький рівень співробітництва промисловості з науковими організаціями.

Таким чином, створення цифрової економіки повністю відповідає концепції сталого розвитку, але все ще залишаються актуальні проблеми, аналіз та розв'язання яких є першочерговим на шляху до цифровізації.

Література:

1. The Sustainable Development Goals // United Nations Development Programme: [Website]. URL: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals> (viewed on: 14.11.2021).
2. Global Innovation Index // The World Bank: [Website]. URL: https://tcddata360.worldbank.org/indicators/3aa2eb70?country=BRA&indicator=40711&viz=line_chart&years=2013,2020 (viewed on: 14.11.2021).
3. Digital Adoption Index // The World Bank: [Website]. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2016/Digital-Adoption-Index> (viewed on: 14.11.2021).
4. Створене посилання: Пищуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики, та соціальні детермінанти: аналітичне дослідження. Київ: Заповіт, 2020. 274 с.
5. The Future of Jobs Report 2018 // World Economic Forum : [Website]. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2018> (viewed on: 14.11.2021).
6. Skill shift: Automation and the future of the workforce // McKinsey Global Institute: [Website]. 2018. URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/future-of-work/skill-shift-automation-and-the-future-of-the-workforce> (viewed on: 14.11.2021).

ДО ПИТАННЯ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Барон С. П., студентка 2-го курсу гр. ГКЗ-3 Навчально-науковий інститут будівельної та цивільної інженерії

Радіонова Л. О., канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри філософії і політології

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

Поняття «потенціал» та «потенціал регіону» мають міждисциплінарний характер і є предметом багатьох досліджень. У науковій літературі досить часто вживається поняття «потенціал», причому як щодо людини, міста, як наприклад, розглядає Л. О. Радіонова [1]. У Великому словнику іноземних слів потенціал (від лат. *potentia* – сила, можливість) визначається як фізичне поняття, що характеризує величину потенційної енергії у певній точці простору; сукупність засобів, умов, необхідні ведення, підтримання, збереження чогось (наприклад, потенціал війни – ресурси ведення війни) [2]. Потенціал (від лат. *potentia* – сила) – джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути використані для вирішення будь-якої задачі, досягнення певної мети; можливості окремої особи, суспільства, держави у певній галузі (напр., економічний потенціал) (Великий енциклопедичний словник) [3]. Тлумачний словник Єфремової визначає потенціал як величину, що характеризує запас енергії тіла, що у цій точці поля (електричного, магнітного тощо.); сукупність всіх наявних можливостей, засобів у будь-якій галузі, сфері [4].

Поняття «потенція» та «потенційне» є похідними від поняття «потенціал». У сучасній науковій літературі, присвяченій проблемам формування та розвитку різного роду потенціалу та його похідних існує безліч різних інтерпретацій [1]. В основному, потенціал сприймається як сукупність засобів, чи можливостей, чи ресурсів, необхідні для здійснення чогось. Дослідники пропонують інші складові цього поняття, виходячи з аналізованої проблематики: дослідження можливостей, ресурсів і т. д.

Очевидно, поняття «потенціал» у етимологічному відношенні походить від аристотелівського «*potentia*». Концептуальна пара «*actus*» і «*potentia*» – дійсність і можливість – найважливіші поняття філософії Аристотеля. На думку Аристотеля [5]:

1. Актуалізації «потенційності» сприяє форма як активний духовний початок, що міститься в матерії.

2. Буття поділяється на «потенційне» та «актуальне». Становлення можливе як перехід від першого до другого – від «*potentia*» до «*actus*».